

szabad lesz, néhány perc  
 múlva már halott. Ami  
 végképp nem tartozik rám,  
 de mondják: napra pontosan  
 akkor halt meg, mint az apja.  
 Az is motoron. Tényleg, érzem  
 a nyakamban, a gigámban,  
 torkig vagyok ennyi étellel és  
 halállal. Miközben semmit sem  
 tudok. A nap pedig... – teljesen  
 felesleges megjegyzéseket tenni  
 arra, ami hozzám képest örök.

Litvai Nelli

## A SZEMÜVEG

Húsz éve nem gondolt vágyakozva férfirra.

Most ott áll a falhoz lapulva, a kulcsra zárt ajtó mellett. Miért is zárta be? Hiszen sosem szokta. Az ablakból még láthatná a hátát, mozdul tétován, de döbbsenten a lába elé mered, már térdel is, ujjai hitetlenkedve tapogatják a vöröslő tócsát. Ennek is húsz éve vége már. Maszatos ujjait nézegeti, várja, hogy – mint régen – hullámzó melegség öntse el, már érzi is, ahogy pórusaiból gyöngyözve árad a verejték. Milyen hús a megszelt fal, amelyhez odaszorítja a testét.

A végén még festethetek, mondja hangosan.

Ez a kicsinyes gondolat visszahozza az életbe, már képes mozdulni, menni, csapot kinyitni, ruhát cserélni, letörölni, lehúzni, feltörölni, elmosni, meggy minden, mint a karikacsapás, nem történt semmi, nem történt semmi, mi is történhetne vele, épp vele, aki húsz éve nem gondolt vágyakozva férfirra.

Volt pesti szomszédnője erőltette ezt a látogatást. Ő egyre csak megpróbált kitérni előle, ki tudja, honnan fakadó balsejtelem miatt, balsejtelem, visszhangzik valahol a szeme körül, balsejtelem, néhány pillanatig megint támasztékot keres, homlokát a falnak dönti. Már a füle alatti nyirokcsomók is lüktetnek. A férfi hátára gondol, arra, hogy széles, megnyugtató háta van.

Akár a kertkapu, olyan széles, mosolyog.

Kár volt mosolyognia. Szája szelíd elmozdulása ráncainak aznapi mélységét juttatja az eszébe, arca megfeszül, már a kezét tördeli, aztán dacosan kinyújtja maga elé, hadd látszódjanak minél jobban az eddig észre sem vett májfoltok, ráncok, törött ujjának dagadt ízületei. Ezt nyújtotta kézfogásra.

Soha többé nem fogok kezét senkivel. Inkább elmosogatok. Inkább, ismétli meg nevetve.

De a habos vízben matató kéz minduntalan megáll, a víz lassan kihűl, tetején piros-ló pörköltzsiradék.

Szégnyelli ezt a váratlanul rátört vágyakozást. Mintha titokban a lánya ruhájába bújt volna, s az rosszul állna neki.

Az ülgarnitúrához megy. Nézi a helyet, ahol a másik ült, a bemélyedést, a férfi combjának lenyomatát.

Felrázom, karja határozottan előrelendül, de amikor a szövehez ér, hirtelen hátrálni kezd. Hagyom. Holnap reggel már ott sem lesz. Kiugrik. Biztosan van benne műszál. Az mindenben van.

Kezével végigsimítja a *szövetet*, a „hű szövetségést”, éppen csak elmosolyodik ezen a szójátékon, tekintete megint a kezére téved, gyomrában máris ott a görcs. Hogy szerette a kezét! Még ma reggel is, gyomlálás közben megállt egy pillanatra, nézegette barázdás, napégette bőrét. A látvány mindig valami ősi erőt, emberi tartást idézett fel benne.

Meglátszik, ki a paraszt!, gondolja most keserűen. A leburnult bőr határvonalai messziről elárulják.

Lerángatja magáról a hosszú férfitrikót, a bő nadrágot. A tükörben napbarnított arc, nyak, alsókar, boka, a többi fehéres, sárgás, pusztuló anyag. Ahogy nézi magát, hirtelen a nagyanyja jut az eszébe, aszott kis teste a nehéz dunyha alatt, nagylábujján kartoncédula. Az ő apja volt akkor a faluban a körvos, ő hajtotta fel finoman a dunyha szélét és kötötte gondosan masnira a kartonlap spárgáját a tulajdon édesanyja vértelen lábujján. Hogy szerette a nagyanyját! Csak őt szerette, csak ő hiányzott a holtak közül. A faluban szederjes arcok, otellótól kifakult, merev szemek mindenfelé, csak Mamuska szeme élt, táncolt ide-oda, mint kezében a seprű, amivel a kutyát űzte.

A tyúkomat hajkurászod, te gaz, a rókát meg beengeded?, s ahogy az ő sírásra görbedt száját meglátta, már kapta is fel, emelte a magasba. Dehogy bántom, csibém, csak hát néha veszekednem kell!

Most hatvanévesen is érzi, hogyan vájt ötévesen az arcába a seprűnyél, hogyan szorította magához a nagyanyja.

Ha nem találkozom vele, ez nem jut az eszembe, gondolja, és az arcán végigcsordogáló könnyek halkán koppannak, tócsába gyűlnek a parázsfogón.

Megkapaszkodik a kályha peremében.

Poros!

Már megy is a rongyért. A földön térdepelve törölgeti a kályhacsempéket, és közben ott látja maga előtt a másik arcának rezdüléseit, ahogy alig egy órája, egymás szavába vágva idézik fel gyerekkorukat.

Két szomszédos faluban születtek, csak a szőlőhegy választotta el őket egymástól. Hányszor megeshetett, hogy egyszerre voltak fenn a gerincen, a két falu mezsgyéjén, majd egyszerre indultak lefelé kötözni, távolodtak egymástól lassan, mondjuk vízszintesen, ahogy sort sorra hagytak maguk mögött. Talán egymásra is néztek. Mindketten emlékeztek a nagy cseresznyefára, a csöszkunyhóra, amelynek szabad kéményén hűvös hajnalokon füst gomolygott, hirtelen kerekedett nyári záporok elől húzódtak meg ott, mégsem találkoztak sosem, egymás nevét sem ismerték, így telt el annyi évtized.

Kár, mondta a másik, kezében megremegett a törékeny teáscsésze.

Bizony kár, sóhajtotta, de nem mert a szészéjéhez nyúlni, attól félt, magára önti a teát, nevetségessé válik, csak ült dermedten, összeszorított térddel.

A hegyen barlang is volt, abban lakott a vadember, azzal rémisztgették a gyerekeket.

Nálunk is, nálunk is!  
 Hányszor megszöktünk, kutattuk, kerestük.  
 Mintha gyerekhangon szólalt volna meg a másik, ott vele szemben, az ülőgarnitúra mélyedésében, ő pedig nyafkán viharászott:  
 Mi is! Mi is! De nem találtuk sosem.  
 Hiszen nem volt, a barlang is kicsi volt, életnek nyoma sem. Csak riogattak.  
 Úgy bizony, riogattak!  
 Menjünk! Mennem kell!, állt fel a pesti szomszédasszony, vadember, csőzskunyhó, szőlőhegy! Hogy unta magát!

Fénylenek a cserépkályha zöld csempéi. Elteszi a rongyot, visszamegy a tükör elé, nem néz bele, ne lássa többé magát, felveszi a földről a ledobott férfitrikót, a bő nadrágot. Felöltözik.

Messze járhat. Most már nyugodtan kinézhetek, gondolja, és az ablak felé siet.

Szeme megakad az elmocskolódott, kihűlt mosogatóvízen, újat kell engednie, így nem maradhat, a zsíros csík egyre vastagabb a rozsdamentes acélon.

Gyorsan megcsinálom.

Ahogy a mosogatószeres flakont nyomogatja, tekintete újra törött, merev ujjára téved. Milyen büszke volt rá, még tegnap is, régi vagányságának emlékére, lábában éveken át érezte a futást, ahogy sárkányrepülőként rohan lefelé a lejtőn, hogy majd a magasba szálljon fel, a pacsirták közé. Most hányinger környékezi.

És ha megmúttatném? Mások az orrukát meg a micsodájukat plasztikázzák. Én csak ezt szeretném, doktor úr, ezt a törött ujjamat... Aztán kifekszem a napra, süttetem a lábam...

A habos víz szelíden csordogálva lépi át a mosogató peremét.

Estig akad dolga elég. Kiviszi a szemetet, megeteti a kutyát, aztán a híradót nézi, meg valami ostoba filmet. Telik az idő. Végre lefekhet. Aludni szeretne, mély álomba zuhanni, nem gondolni semmire, de minduntalan felébred, arasszal méricskéli maga mellett a helyet. Vajon elég ez két embernek? Lapjával talán. De ő húsz éve, térdét kisé felhúzva, hason fekvé alszik. Ha kijjebb húzná, nyernének néhány centit, lelóghatna a másik karja, vagy az ő térdé nem szorulna a falhoz. Már kel is, ráncigálja az ágyat, először az egyik sarkát, aztán a másikat. Nagy lett a rés. Leeshet, beszorulhat. Hajlik újra, tolja az egyik sarkát, tolja a másikat. Lefekszik, méricskél, mintha ő lenne maga, aztán a másik. Hirtelen rádöbben, hogy amit művel, örülség. Kiszáll az ágyból, köntöst húz.

Köntöst kell vennem, motyogja maga elé.

Ezt még évekkel ezelőtt elégette a vasalóval, hátán ott éktelenkedik a barna folt.

Mintha beszartam volna, tépi le magáról, és dühödten begyömöszöli a szemetesvödörbe.

Majd egy fekete frottírt veszek, kapucnist, végig cipzárast.

Egyszer volt neki olyan. Abban jól érezte magát. Igaz, harminc év telt el azóta, a fekete frottírból már csak egy kis darab maradt, cipőfényesítéshez. Előveszi rejtekhelyéről a számokkal, dátumokkal telefirkált borítékot, és miközben a fotel felé megy, már számol is.

Nyugodtan vehetek köntöst, még ruhára, cipőre is futja.

De mit mond majd a fiának, mire ez a nagy öltözködés. Meg a fenyő. Azt már holnap megveszi. Látja maga előtt a fia dühös arcát, ahogy kiabál.

Már megint vettél egy fenyőt? Ráadásul ekkorát! Mi az istennek költöd ilyesmire a pénzt?

Ilyenkor nem magyarázkodott. Csak a kertészetben tudta a fiatal eladólány, az egyetlen ember, akinek az elmúlt öt év alatt magáról beszélt, hogy vendégeinek emlékére vett egy-egy fenyőt. Kevesen látogatták. Csupasz még a kert.

Kérsz enni? Főztem neked vadast.

Vadással ütött el minden kínos kérdést. A mélyhűtőben kisebb-nagyobb csomagokban állt a vadas meg a knédli. Knédlivel csinálta, ahogy Jacektól tanulta a Medve utcában. Annak is vagy harminc éve. Tésztája, mint a zsemlegombócé, de hosszúkás alakban, konyharuhába csavarva kell kifőzni. Közben franciául beszéltek, Jacek saját kis knédlititkát tárta elé a kifinomult nyelven.

L'ignon fin râpé et fait revenu est indispensable!

S hogy ő csak nézte, magyarázta tovább.

Grillé! Risolé! Compris?

A finomra reszelt pirított hagyma nélkülözhetetlen! Compris.

A fiával könnyű volt, csak etetni, itatni kellett, és már nem is várt feleletet semmilyen kérdésre. De a lányával más a helyzet. Ő szeretne belelátni, kutakodni a gondolatai között, újra embert faragni belőle. Miért nem hagyja végre békén? Bármit vett magának, ő csak fintorgott.

Óreges, nem áll jól. Miért nem mutogatod a lábad? Bárcsak az enyém lenne ilyen! Ezt vedd fel!, és már rántotta is le magáról a rövid szoknyát, az átlátszó blúzt. Na, látod! Hátulról tisztára mint egy húszéves.

Ő ilyenkor hosszas magyarázkodásba kezdett csalásról, becsapásról, de a lány felcattanó hangja mindig beléfojtotta a szépen kigondolt mondatokat.

Csalni kell! Másképp nem megy.

Néha azért tudtak egymással beszélgetni, nagyokat léptek a kertben, együtt simogatták a kutyát, igaz, eltelhetett akár egy év is egyetlen bensőséges pillanat nélkül. Tőle legalább nem kellett félnie. A fiától félt. Ezért volt tele a mélyhűtője, ezért állt a kamrában ládában a sör. Hogy ne kérdezzen, ne mondjon semmit, csak egyen, igyon, aludjon, aztán menjen el.

A pesti lakását is miattuk hagyta ott, elege lett belőlük meg a hozzájuk ideig-óráig tartozó fiatalokból. Persze volt köztük olyan is, akit igazán kedvelt. Azt a hosszú hajú zsidó fiút, aki este hétkor mindig leheveredett a nagyszobában a pamlagra, előkotort a zsebéből egy cigarettát, nem csinált semmit, csak cigarettázott. A levegő súlyos illattal telt meg. Ő is odaült a füles fotelbe, egy szót sem szóltak egymáshoz, nyelték a füstöt, igaz, ő csak az elkóborolt kis szürke felhőket, és jól érezte magát. Amikor egy reggel rövid hajú szőke fiú toporgott a fürdőszoba előtt, este már nem találta a helyét, csak ült a fotelben, és sírt.

Sokat gondolt arra a hosszú fekete hajú lányra is, akit egy hajnalban tetőtől talpig csupaszon a konyhaszéken kuporogva talált. Úgy kellett vizet engednie, hogy ne nézzen arra. A lány egy ideig tudomást sem vett róla, hirtelen szólalt meg.

Amikor basznak engem, mindig az jut az eszembe, ahogy kiskoromban az apám az ölébe vett, és miközben simogatott, mosolyogva mesélte, hogy az bizony úgy esett, hogy egy ügyetlen gólya beleejtett engem a Küküllő vizébe, de nem hagyja el az Úris-

ten az ő teremtményét, így aztán mindkettőnk szerencséjére ő éppen ott fürdőzött, kimentett, azóta vagyok az ő kicsi lánya. Én meg elszomorodom. Az apámra gondolok és a Küküllő vizére, a legkevésbé az érdekel, aki ott meredezik bennem. Talán beszél-nem kellene egy pszichológussal.

Lassan felállt, kiment, rá sem nézett.

Rossz volt, hogy reggelente felöltözve kellett a konyhában kávé főznie, hogy sosem tudta, vajon ismerős vagy ismeretlen várja a végé előtt. Otthagytta hát nekik a lakást, és kiköltözött az apja falujába, a régi házba. Mesteremberekkel tárgyalt, szórta összekuporgatott pénzét ácsokra, tetőfedőkre, kőművesekre. A fia meg szidta.

Átvernek. Hát nem látod, hogy mindenki átver, kihasznál?

Konokul hallgatott, és mire véget ért a helyreállítás, tudta, hogy ez és csakis ez az otthona.

A hajnal a fotelben ébreszti. Ölében a kupacokra osztott pénz.

Ez köntösre, ez egy tisztességes papucsra, a mostanit már csúnyán kitaposta, ez ruhára, ez cipőre.

Még marad is, mosolyog elégedetten, s tenné vissza a rejtkehelyre, a törött lábú kis kártyaasztal egyik lapja alá. Az egyetlen bútor, amit magával hozott. Négy oldalán négy mahagónilapocskát lehet kihúzni, bridzs, kanasza, tea, kakaó, kuglóf, illatok és ízek, éppoly távoliak, mint a vendégek. De most szüksége lehet rá.

Viszem, megjavítatom, tépi le szegyenkezve a szigetelőszalagot.

A szomszéd faluban van egy asztalos. A fél nyolcas buszt még eléri. Ahogy felemeli az asztalt, megszédül. Maga előtt látja megint a másikat, mintha ott ülne az asztalka előtt, kezében négy ász. Ahogy letörli homlokáról az izzadságcseppeket, az asztal kicsúszik a kezéből, lapjai szertehullanak, repedt poliplába (így mondta egyszer valaki) négyfelé esik.

Órákig ül a padlón, rakosgatja egymáshoz a darabjait. Egy kis kacskaringót nem talál sehhol.

Gyuriczához viszi?, kérdezi a fél tízes buszsofőr, és leugrik segíteni. Az aztán a rendes ember. Majd meglátja, úgy kapja vissza, mintha most vette volna odafent, a Domsban.

Hát ezért szeret itt élni, az ilyen mondatokért.

Hazafelé már sajog a válla, majd ecetes borogatást kell tennie rá. Hiába, elszokott a cipekedéstől, negyed kiló kenyér, fél liter tej, néha egy olaj, egy kiló krumpli. Beosztotta, mindennap mást vett, így aztán mennie kellett naponta a boltig és vissza, néha hallgatózott egy kicsit, titokban jót mulatott a bolt előtt összeverődött asszonyokon, főleg azon a nagyhangú, Kati nevű cigányasszonyon. Úgy viselkedett mindenkivel, mint a saját porontyával, még az a nagy hasú hentes is megszeppenve mérte ki neki a húst. Megfigyelte, mindig egy kicsivel többet adott. Ma is mekkora csődület vette körül.

Azt mondják, ezek a süldők eltörlik a nyugdíjat. Na de akkor a tulajdon kezemmel húzom le annak a Viktornak a gatyáját, és megcsavarom a tökit.

Babuka az ügyfélszolgálatról éppen arra járt, nem bírta ki.

A tandíjat törlik el, Katus néni.

A nyugdíjat, ha mondom. Hallottam az este a tévében.

Rosszul hallotta.

Na, eridj a dolgodra, Babuka, mert még téged is nyakon legyintelek, már harminc

is elmúltál, aztán hagyod magad becsapni. Ha egyszer mégis elvesz téged valami elfajzott, meglásd, már másnap felszáll a hat húszasra, aztán többé sosem látod.

Miközben az ajtót nyitja, ezen mosolyog, jókedvre derítette a főtér élete, ahogy az asszonyok pletykálokdtak a csenevész ecetfa alatt. Aztán ahogy becsukódik mögötte az ajtó, tekintete az asztalra téved. Az asztalon ott fekszik a szemüvege. Akárha a másiké volna. Látja maga előtt, ahogy levette, és az asztalra tette. A sötét keret egész délután ott feküdt a poharak és tányérok között.

Ő sem hordja mindig, bent leteszi, akárcsak én. Aztán nem találja, mosolygott magában akkor, mint újabb közös dolgon.

Itt lenne?, lassan, szinte lábujjhegyen megindul befelé, aztán át a másik szobába.

Meghibbantam. Nem bírnám ki, ha itt találnám. Ez a szemüveg különben is az enyém, már dugja is el a kredencbe, csak hát hamarosan kávé, cukrot kell kivennie.

Beviszem a szobába, a fiókba.

Kering a lakásban összevissza.

El kell rejtenem.

Betesz a tiszta ágyneműk, abroszok közé, de alig néhány perc múlva szüksége lesz egy konyharuhára, és a szemüveg máris ott fekszik a földön. Meg kell fogni, elrakni újból. A szerszámok közé. S közben hiába mondogatja, az enyém, az enyém. Tudja, hogy soha többé nem veszi fel, mert mintha a másik arcáról hiányozna, a másik izzadsága színezte volna el az ornyeregére simuló hajlatot. A másikat látja mögötte. A másikat, nem magát.

Megőrültem. Épp egy szemüveg miatt.

De akárhová teszi, pár perc múlva ott jár a nyomában. Leesik egy kép. Lelőkte talán? Szög kell és kalapács. Meg kell fogni, hajtogatni, ez az enyém, az enyém. Végül leteszi az asztal közepére.

Vázának fogom nézni. Vagy átnézek rajta, mintha ott sem volna, gondolja, de szemé görcsösen a szemüvegre tapad, szinte belesajdul a pupillája. A láda, mégiscsak jobb a láda, teszi vissza.

Meghökkenetik ezek a zavaros érzések. És a mozgása is olyan furcsa, szaggatott.

Sütök egy palacsintát. Elfoglalom magam. Palacsintát magamnak? Nem is szeretem a palacsintát.

Vájon a másik mit szeret? Jó zsíros húsokat? Magyaros konyhát? Kacsát? Libát? Disznótorost? Az ő gyomra már nem bírja az ilyet, de megcsinálja. Hogy dicsérték valaha a főztjét! Adottság ez is, az ízek, illatok iránti kifinomultság.

Ha most a konyhában ülne és ott gondolna ilyesmire, de arra eszmél, hogy kint van a kertben, és ásó van a kezében. Hogy került ide? Mit csinál itt tulajdonképpen? Persze. A fenyő. Annak jelöli ki a helyét a két bukszus között. Holnap hoz egyet. A nyolc húszal megy, a kocsmá előtt száll fel, addigra minden munkanélküli ott van, megkér valakit, hogy kísérje el, nehéz már neki egyedül. És most nagyon szeretne. Kétnémet.

Hozok én magának az erdőből egy ezresért nagyobb, neveti az öreg Vastag másnap reggel. Még a kocsmáros is nagyokat bólogat, minek olyan messzire menni, ha egyszer itt az erdő, egy köpésre.

Meg ne próbálja! Veszünk, azt hozza haza!

Érzi, ahogy a férfi a háta mögött összenéz a többiekkel, bolond az öreglány. Az ilyes-

mi nem szokta zavarni, de most szinte elsírja magát. Igaza van, gondolja. Nem megyünk, már nem akarok, veti oda, és indul hazafelé.

Csak menjünk, fogja karon az öreg Vastag, dől belőle a trágya meg a pálinka szaga. Hogy fog illatozni magának. Még mókusa is lesz, nézegetheti.

Mókusom?

Az hát! Ott fog ugrándozi, rágcsálja a fenyőmagot. Na, jöjjön.

Felhúzza maga után a buszra, helyet kér neki, leülteti, leszálláskor leemeli, s megint húzza maga után, akár egy gyereket.

No, ezeknek igencsak fog a ceruzájuk, méltatlankodik az öreg Vastag, dühében bele-rúg egy cserepes tujába. Már azon felhúztam magam, hogy ötezer, de tessék csak nézni, még egy nulla van a végén. Mit képzelnek ezek! Majd én megmondom nekik, hogy egy ezresért elvisszük, különben baszhatják!

Menjünk innen, kérleli az alkudozó férfit.

Kettőt kér. Mit gondol, megadjuk neki?

Fizessen! Fizessen már!, mondja szinte kiáltva, miközben kézfejjével letörli füléről a férfi bűzös leheletét. Azt hiszem, mindjárt elájulok.

Még mit nem! Kapaszkodjon csak belém. Az öreg Vastagra támaszkodhat, engem akácból faragtak, nem fenyőből, nevet a férfi. Palikám, mondogatta a feleségem, isten nyugosztalja szegényt, te akkor is férfi vagy, ha a kalapodba pisálsz.

A kis kerek csattogására tér magához. A férfi az egyik kezével őt tartja, a másikkal a targoncát tolja a buszmegálló felé.

Most mit néz? Gondolja, hogy elbírtam volna? Húszéves fenyő, valami andaluci vagy micsoda.

Andalúziai.

Az. Majd visszahozza, ha annyira akarja. De van ott nekik dögivel. Siessen, el kell érniük a tíz húszast. Azon a Kollár van, ő felenged minket, még segít is, de az a másik, az a szerb, az lelekdönsz.

Kibámul a távolsági maszatos ablakán. Megnyugszik végre. Megy haza. Már figyelni is tud a férfi szavaira.

Majd viszünk egy kis trágyát ennek a szép andalucinak. Van nekem elég, áll halomba. Még pénzt se kérek érte, lássa, kivel van dolga. A gödör aljára a gané, rá egy kis föld, aztán a Juci, nevet az öreg, kivillan fogatlan ínye.

Mi volt maga régen, kertész?, már mosolyogni is tud, csak egy elágazás van hátra, az öreg malomnál meg sem állnak, megy a távolsági akár százzal is.

Asztalos, feleli a másik, és felemeli a kezét. Hát nem látszik? Három csonka ujj meredezik a piszkos öklön.

Mind a ketten nevetnek.

Hogy tudok ilyesmin nevetni?, komorodik el egy pillanatra, de aztán, maga sem tudja, miért, csak nevet tovább. Most hagyják el az utolsó bekötőutat.

Mert iszik!, kacag.

A kapunál elállja az öreg útját.

És a gödör?, tolná el maga elől a férfi.

A gödröt, azt majd én. Köszönök mindent, ez a magáé, nyújtja felé az ezrest, szemében szorongás, vajon elég?

Maga akarja kiásni a gödröt? A végén még belészédül, bízza csak rám.

Nem!, éles, határozott hangja meglepi a férfit. A gödröt, azt nekem kell. Tegye már el a pénzt, és menjen!

Jó, jó, megyek már, mondja Vastag, a mindig férfi, és egyetlen mozdulattal kiborítja a fenyőt a kerek kocsiból. Ezt elviszem, csak jó lesz valamire. Aztán szóljon, ha le kell bunkóznom a kutyáját.

Miért kellene?

A szomszédja mondta, lopja a csirkéit. Lebunkózik én magának akármit.

Menjen. Menjen már.

Harmadik napja ássa a gödröt, lassan, módszeresen, mértani pontossággal. Egy gyökér állja az útját, nem túl nagy, de annál szívósabb.

Ha itt hagyom, ki tudja, még nő tovább, körbenövi, megfojtja a fenyőt.

Ahogy benyúl a szerszámosládába, fűrés helyett a szemüveg tolaakszik a kezébe.

A szerszámosládában hagyta a szemüveget, nem is kerested?, kérdi kedvesen, majd választ várva hátrafordul. De hiszen, suttogja, keze megremeg, kihullik belőle a szemüveg, perdül-fordul a konyha kövén. Nem törött el! Mit ki nem bír! Akkor is túljárak az eszén!, diadalmas mosollyal siet kifelé, egyik kezében a fűrés, másikban a szemüveg.

A gödör szélére hasalva fűrészeli a gyökeret, az végre enged, tépi kifelé, még egykét ásónyom és készen van, négy derékszög, sima falak, precíz munka, az ilyen szereti, nem összevissza túrni a földet, minél kevesebbet dolgozni azért, hogy meglegyen, persze szűkösen, a méret, nem, ő centiről centire halad, az ő gödrének egyenes a fala, semmi dudor, semmi kiszögellés, az alja is sima, akár a beton.

Szakad róla a víz, ahogy órák óta araszról araszra húzgálja a fenyőt. Az öreg Vastag a kapunál hagyta.

Hogy ilyen hülye legyek, miért is nem vittem oda vele a bukszusokhoz?, zsörtölődik magában.

Gyantától ragacos keze idegesíti, a túlevelek is szúrják. Hívjon segítséget? A szomszédját? Nem is igaz, hogy a kutyája lopja a csirkéit. Azt csak észrevenné.

Áthívom, legalább tisztázzuk ezt a dolgot, mondja fennhangon, hogy odaát is meghallják, ha éppen hallgatóznak. De nem, nem szeretném, mégsem, motyogja, és hajlik újra. Ne érintsék. Már a Vastag is sok volt. Túl sok.

Végre, mint közeli robbanás, üti a dobhártyáját a fenyő döndülése. Egyenesre állítja, megszemléli. Tökéletes. Na igen, a munkája sosem hagy kívánnivalót hátra. Már csak a földet kell visszahányini, lapátért megy, reccsen valami a lába alatt. Majdnem meglepedkezett róla! Pedig milyen jól kitervelte. Gyorsan, szégyenkezve talán, a gyökerek közé rejti a szemüveget. Ahogy hányja rá a földet, mintha beszélne hozzá.

*Várt. Maga sem tudta, de két nap híján pontosan egy évet. Csütörtökön járt nála, ez minden csütörtökön izgatottá tette, nem figyelte sem a hónapokat, sem a napokat, mégis minden csütörtökön azzal ébredt, hogy csütörtök van. Főzött, sütött, ablakot pucolt, lekefélte a kárpitot. Délután kihuzigálta a megjavított, újonnan fényezett kisasztal lapjait, átkente bútorpasztával, elégedetten szívta be a méhviasz illatát, kávét főzött, két kistányérra zserbót rakott, mindenki szerette a zserbóját, nem spórolt a dióval, miért is tette volna, volt diója és ideje bőven, csokoládéreszeléket szórt a két csésze narancslikőrrel ízesített tejszínhabos kávéra, saját recept!, leült, osztott, átült, innen rakott, onnan húzott, zsörtölődött magával és a másikkal, akinek mindig jobb lapja volt. Néha nevetett is.*

Amikor két nap híján letelik az év, és ő csütörtökre ébred, egyenesen a fenyőhöz siet, csakánnyal esik neki, mintha késsel döfködné, trehány földkupacok, zavaros halmok mindenfelé.

Csak meglazítom, hogy kiráncigálhassam, tűzre vetem, mondja maga elé.

Vézna karjából sose volt erő árad, húzza-vonja maga után a gyökeretépázott fát a favágótuskóhoz. Nevetve visszazalad a gödörhöz, a roncsolt gyökérmaradványok közül két kézzel kaparja ki a szemüveget. Agyag tapasztotta lencséi vakon fekszenek a tenyerében, és ő felszabadultan nevet, végez velük, új életet kezd! De amikor megcsörren az üveg a fejszecsapás alatt, elbizonytalanodik.

Minek ez a leszámolás?

Mégis. Lesöpri kezével a szilánkokat a tuskóról, és keresztbe fekteti rajta a fenyőt. Kivárja a pillanatot, amikor minden erejét napsütötte karjában érzi, akkor lesújt.

Néhány pillanattal megrendülten nézi a kibuggyanó gyantacseppeket, kezéből kicsúszik a fejsze, foka megcsendül egy apró kavicsra. Az éles hangra felegyenesedik, nagyot sóhajt, mint aki, végre!, nyomasztó álmából ébred, és elindul a kertkapu felé.

Két kézzel megmarkolja az akantuszlevelekkel díszített kovácsoltvas reteszt, ő rendelte így, a fiatal kovács, amikor elkészült vele, büszkén mutogatta faluszerte.

Micsoda butaság, akantuszlevél egy reteszen!, gondolja most, és nagyot lök rajta.

Ahogy megy az udvaron a ház felé, már tudja, hogy soha többé nem ültet fát, sem fenyőt, sem virágzó kőrist, semmit sem. Gyomlálni sem fog, borítsa dudva az egész kertet, nem érdekli többé.

Majd üldögélek, gondolja, nézem a madarak röptét, hallgatom az éneküket, szórok nekik ezt-azt, napraforgómagot, kölest, búzaszemet, s hogy tekintete egy hátára fordult szarvasbogárra téved, fennhangon hozzát teszi, hasukra fordítom a hátukon kalimpáló bogarakat.

Sütni sem fogok, suttogja, már bent a házban, kezében a bejárati ajtó kulcsával. Jókat főzni? Minek?

Egyetlen mozdulattal beletalál a keskeny résbe, csodálkozik is, le sem kellett hajolnia hozzá, oda sem nézett.

Kettőre zárom, mondja hangosan, és miközben megforgatja a kulcsot, arra gondol, hogy mindez hiányozni fog neki, mint ahogy hiányozni fognak örökre elvesztett érzései is.

Kár értük, sóhajtja, s forgatja tovább a kulcsot.

Gál Ferenc

---

## ÓDÁK ÉS MÁS TAGADÁSOK

*Tudnék mesélni.* Csak nem izgat már,  
 hogy a vízváltó felénk eső  
 oldalán a puttók girhesebbek.  
 Hogy az élet tovaterjed a földben,  
 a lábón elhalt fák benépesülnek,